

AUDYT KRAJOBRAZOWY WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

KRAJOBRAZ PRIORYTETOWY

CHARAKTERYSTYKA KRAJOBRAZU

Nazwa krajobrazu: Dolina Czarnej Przemszy

Kod krajobrazu: 24-341.27-004

Położenie administracyjne: Gmina Siewierz, Powiat będziński; Gmina
Poręba, Powiat zawierciański

Katowice, Warszawa

2025

Projekt realizowany na zlecenie
Województwa Śląskiego
(Umowa CRU WSL nr 1462/GN/2021)

Wykonawca prac:

Konsorcjum w składzie

Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska
(Lider Konsorcjum)

UNIwersytet ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Uniwersytet Śląski w Katowicach
(Partner Konsorcjum)

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
(Partner Konsorcjum)

Akademia Śląska (dawniej Wyższa Szkoła Techniczna)
w Katowicach
(Partner Konsorcjum)

Kierownik naukowy Audytu:

dr hab. Urszula Myga-Piątek, prof. UŚ – Uniwersytet Śląski w Katowicach

fot. okładka:

Dominująca w krajobrazie sylwetka Zamku Książąt Śląskich (Biskupów Krakowskich) w Siewierzu (fot. Jakub Botwina)

1 METRYCZKA OGÓLNA KRAJOBRAZU

Nazwa Krajobrazu	Dolina Czarnej Przemszy
ID	852
Kod krajobrazu	24-341.27-004
Typ, podtyp krajobrazu	2a - Z udziałem ekstensywnie użytkowanych łąk
Typ rzeźby terenu*	G - Krajobrazy dolin
Kod mezoregionu*	341.27
Nazwa mezoregionu*	Kotlina Siewierza
Typ krajobrazu naturalnego*	Nizin
Nazwa krajobrazu naturalnego*	Peryglacjalne: równinne i faliste
Kod podokręgu geobotanicznego*	C.3.1.b; C.3.1.d
Nazwa podokręgu geobotanicznego*	Siewierski; Ciągowski
Typ krajobrazu roślinności potencjalnej*	5
Nazwa krajobrazu roślinności potencjalnej*	Niżowy łąg jesionowo-olszowy
Kod regionu historyczno-kulturowego*	II.A.25
Nazwa regionu historyczno-kulturowego*	Jura Krakowsko-Częstochowska – część środkowa
Położenie administracyjne	Gmina Siewierz, Powiat będziński; Gmina Poręba, Powiat zawierciański
Powierzchnia (ha)	378,69

*podano dla jednostki dominującej

2 CHARAKTERYSTYKA KRAJOBRAZU

Krajobraz priorytetowy - bagienno-łąkowy – głównie bezleśny, z udziałem ekstensywnie użytkowanych łąk, w dolinie Czarnej Przemszy w rejonie Siewierza. W jednostce zlokalizowany jest zamek, część układu urbanistycznego oraz ruiny dawnej cegielni wraz z kominem.

Krajobraz wskazany jako priorytetowy w wyniku:

- zastosowania algorytmu w zakresie kryterium unikatowości ze względu na występowanie ruin cegielni wraz z kominem w Siewierzu;
- oceny eksperckiej z kryterium ważności ze względu na wysoki udział ekstensywnie użytkowanych łąk, niską antropopresję w zakresie zamiany łąk na grunty orne, malowniczość wynikającą z półnaturalnego charakteru zbiorowisk.

3 WALORY KRAJOBRAZOWE

Walory przyrodnicze

Fragment doliny Czarnej Przemszy z mozaikowymi układami łąk oraz biocenoz wykształconych po zaniechaniu ich użytkowania. W strukturze ekosystemów występują łąki, szuwały, turzycowiska, zadrzewienia łąkowe, kompleksy niełągowych zadrzewień będące skutkiem naturalnej sukcesji ekologicznej zarastania nieużytkowanych łąk, a także kompleksy ziołorośli. Jednostka stanowi ważny korytarz ekologiczny rangi regionalnej. Typowo użytkowane kośnie łąki występują w mozaice z zadrzewieniami i nieużytkami łąkowymi. Występują łąki świeże, zmiennowilgotne i wilgotne. Kompleks łąk urozmaicają zadrzewienia łąkowe i nie łąkowe z dominacją gatunków drzew i krzewów liściastych. Niektóre płaty zadrzewień i niewielkich lasów przynależą do siedlisk przyrodniczych chronionych: łągów wierzbowych, topolowych, olszowych i jesionowych. W korycie rzeki występują zbiorowiska pływakających makrofitów, ziołorośla nadrzeczne, lokalnie również szuwały. Kompleksy łąk i zadrzewień tworzą system o bardzo dużej bioróżnorodności florystycznej i faunistycznej, dający ponadto dobre warunki do migracji gatunków na duże odległości. Użytek ekologiczny "W dolinie Przemszy".

Walory kulturowe

Dobrze zachowany harmonijny krajobraz dolinny z mozaiką użytków zielonych oraz zadrzewień. Walory historyczno-kulturowe występują w części południowej w Siewierzu i są związane z Zamkiem Książąt Śląskich (w latach 1443-1790 biskupów krakowskich- książąt siewierskich) i jego otoczenie (wpisany do rejestru zabytków), a częścią układu urbanistycznego (wpisany do rejestru zabytków) oraz ruiny dawnej cegielni wraz z kominem.

Fizjonomia krajobrazu

Krajobrazy o zróżnicowanych warunkach ekspozycyjnych z dominacją krajobrazów zamkniętych związanych z zadrzewieniami i lasami przyrzecznymi. Niewielkie wnętrza przyrodnicze zakończone ścianą zadrzewień, lasu, rzadziej zabudowy. Ciąg widokowy wzdłuż drogi 793 z obustronnym widokiem na dolinę Czarnej Przemszy. Wnętrza krajobrazowe doliny z przewagą łąk i nieużytków łąkowych są inkrustowane zadrzewieniami. Szczególnie cenną dominantę stanowi zamek w Siewierzu, wraz z przedpołem ekspozycji oraz osią widokową od strony południowej. Przez obszar przebiega zielony, turystyczny Szlak Tysiąclecia.

4 DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

ZDJĘCIE NR 1

Ruiny w Siewierzu - Brama Główna (fot. Jerzy Nita)

ZDJĘCIE NR 2

Przedpole widokowe od południa na Zamek (fot. Jerzy Nita)

ZDJĘCIE NR 3

Meander Czarnej Przemszy na południe od Zamku w Siewierzu (fot. Jerzy Nita)

5 DOKUMENTACJA KARTOGRAFICZNA

POŁOŻENIE KRAJOBRAZU PRIORYTETOWEGO

